Vlaamse Regering

78.201/1

Voorontwerp van decreet tot wijziging van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006, wat betreft de vaststelling van richtwaarden, achtergrondwaarden en toetsingswaarden

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 3 van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 2 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"De richtwaarden, vermeld in het eerste lid, worden vastgesteld met inachtneming van de uitvoerbaarheid ervan, waarbij rekening kan worden gehouden met de wetenschappelijk-technische mogelijkheden en met socio-economische overwegingen.";

2° paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt:

"§3. Het beleid rond bodembescherming is erop gericht de bodem te beschermen tegen verontreiniging en verstoring, en de waardevolle bodems te vrijwaren. De bescherming van de bodem tegen verontreiniging heeft tot doel om de achtergrondwaarden voor bodemkwaliteit zo veel mogelijk te behouden.

De Vlaamse Regering stelt de achtergrondwaarden, vermeld in het eerste lid, vast. De achtergrondwaarden, vermeld in het eerste lid, beantwoorden aan de concentraties van natuurlijke achtergrondwaarden en antropogene achtergrondwaarden.".

Art. 3. In artikel 9, §4, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden "niet aan bodemsaneringsnormen kan worden getoetst" en de zinsnede ", geldt het saneringscriterium" de woorden "of als voor verontreinigende stoffen geen bodemsaneringsnormen zijn vastgesteld" ingevoegd.

Art. 4. In artikel 19 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, wordt paragraaf 3 opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

"§3. Om het saneringscriterium, vermeld in paragraaf 1 en 2, te beoordelen, kan de OVAM richtinggevende toetsingswaarden vaststellen voor verontreinigende stoffen waarvoor geen bodemsaneringsnormen zijn vastgesteld, of voor bodemverontreiniging die door haar bijzondere aard niet aan de bodemsaneringsnormen kan worden getoetst.

De richtinggevende toetsingswaarden, vermeld in het eerste lid, geven invulling aan het element van de concentratie van de verontreinigingsfactoren, vermeld in artikel 2, 5°, b). De richtinggevende toetsingswaarden worden vastgesteld met inachtneming van de uitvoerbaarheid ervan, waarbij rekening kan worden gehouden met de wetenschappelijk-technische mogelijkheden en met socio-economische overwegingen.".

Art. 5. Aan artikel 138, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 8 december 2017, worden een tweede tot en met een vierde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"In de nadere regeling van de voorwaarden voor het gebruik van bodemmaterialen, vermeld in het eerste lid, kan de Vlaamse Regering bindende waarden vaststellen voor het gebruik van bodemmaterialen die concentraties van verontreinigende stoffen bevatten als bodem, als bouwkundig bodemgebruik en in een vormvast product.

Bij gebrek aan dergelijke bindende waarden voor het gebruik van bodemmaterialen die concentraties van welbepaalde verontreinigende stoffen bevatten, kan de Vlaamse Regering richtinggevende toetsingswaarden aanreiken.

De bindende waarden en richtinggevende toetsingswaarden, vermeld in het tweede en derde lid, worden vastgesteld met inachtneming van de uitvoerbaarheid ervan, waarbij rekening kan worden gehouden met de wetenschappelijk-technische mogelijkheden en met socio-economische overwegingen, en waarbij de bindende en richtinggevende toetsingswaarden, vermeld in het tweede en derde lid, niet lager zijn dan de achtergrondwaarden, vermeld in artikel 3, §3.".

Art. 6. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een artikel 158bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 158bis. Met het oog op de vaststelling van de achtergrondwaarden, vermeld in artikel 3, §3, kan de OVAM ambtshalve overgaan tot het nemen van monsters.".

Brussel, ... (datum).

09 SEP 2025

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET BODEMDECREET VAN 27 OKTOBER 2006, WAT BETREFT DE VASTSTELLING VAN RICHTWAARDEN, ACHTERGRONDWAARDEN EN TOETSINGSWAARDEN

Samenvatting

Het ontwerp van decreet voorziet in een aantal aanpassingen van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 om op een rechtszekere wijze rekening te kunnen houden met de nieuwste wetenschappelijke inzichten en uitvoerbaarheid om een blijvend adequate en doeltreffende bescherming van de bodem te waarborgen.

Het gaat onder meer om de onderstaande inhoudelijke wijzigingen van het Bodemdecreet.

- In het Bodemdecreet wordt uitdrukkelijk opgenomen dat de Vlaamse Regering bij de vaststelling van de richtwaarden voor de bodemkwaliteit en van de waarden voor het gebruik van bodemmaterialen rekening kan houden met de wetenschappelijk-technische mogelijkheden en socio-economische overwegingen (uitvoerbaarheid).
- In de decretale omschrijving van de doelstelling van het bodembeschermingsbeleid wordt het begrip 'streefwaarden voor bodemkwaliteit' vervangen door (natuurlijke en antropogene) achtergrondwaarden voor bodemkwaliteit. De OVAM krijgt de bevoegdheid om ambtshalve monsters te nemen met oog op de vaststelling van voormelde achtergrondwaarden.
- In het Bodemdecreet wordt op decretaal niveau verduidelijkt dat de Vlaamse Regering de bevoegdheid heeft om in het kader van de grondverzetregeling bindende waarden vast te stellen voor het gebruik van bodemmaterialen als bodem, als bouwkundig bodemgebruik en in een vormvast product. De Vlaamse Regering krijgt verder de bevoegdheid om richtinggevende toetsingswaarden aan te reiken voor het gebruik van bodemmaterialen die niet-genormeerde verontreinigende stoffen bevatten.
- De OVAM krijgt de bevoegdheid om richtinggevende toetsingswaarden vast te stellen die invulling geven aan het toetsingselement 'concentratie van de verontreinigingsfactoren' in het saneringscriterium '(duidelijke aanwijzingen) ernstige bodemverontreiniging' voor niet-genormeerde verontreinigende stoffen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Algemene toelichting

1.1. Situering

Dit ontwerp van decreet kadert in het beleidsveld Omgeving. Het geeft specifiek uitvoering aan de beleidsnota 2024-2029 Omgeving zoals ingediend door minister van Omgeving en Landbouw, Jo Brouns - ISE Bodem en Ondergrond – SD 2 Bodemverontreiniging aanpakken en SD3 Optimaal benutte ondergrond (*Parl.St.*

werkwijze kan eveneens worden gevolgd voor nieuwe opkomende stoffen waarvoor het nodig is om toetsingswaarden te ontwikkelen voor de bodem en/of het grondwater.

In diezelfde doelstellingenbepaling wordt ten tweede ook de derde paragraaf gewijzigd, waarbij de notie "streefwaarde" door de "natuurlijke en antropogene achtergrondwaarde" wordt vervangen.

Ten derde wordt in artikel 19 van het Bodemdecreet met betrekking tot het saneringscriterium 'duidelijke aanwijzing van een ernstige bodemverontreiniging' voorzien dat, wanneer overeenkomstig artikel 9, § 1 van het Bodemdecreet nog geen bodemsaneringsnormen zouden zijn aangenomen, de OVAM richtinggevende toetsingswaarden kan vaststellen, die invulling geven aan het element van de 'concentratie van de verontreiniging' uit de notie ernstige bodemverontreiniging (zoals gedefinieerd in artikel 2, 5° van het Bodemdecreet). Met betrekking tot de regeling betreffende het gebruik en de traceerbaarheid van bodemmaterialen wordt de bevoegdheid om bindende en richtinggevende toetsingswaarden vast te stellen overeenkomstig artikel 138 van het Bodemdecreet bij de Vlaamse Regering gelegd.

Door middel van deze wijzigingen wordt het Bodemdecreet naar de toekomst toe verder robuust en uitvoerbaar gemaakt om zo blijvend een adequate en doeltreffende bescherming van de bodem te kunnen garanderen. Het bodembeleid wordt daarbij beschermd tegen een louter theoretische toepassing zonder effect op het terrein en tegen onuitvoerbare of bovenmatige eisen (bv. omwille van de technische beperkingen van laboratoria, of technische beperkingen van de ontwikkelde bodemsaneringstechnieken). Op die manier wordt de verdere uitvoerbaarheid en toepasbaarheid van het Bodemdecreet gewaarborgd.

Het ontwerp van decreet heeft op zich geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid en geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen.

B. Plan-MER

Onderhavig decreet is overeenkomstig richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's, noch overeenkomstig Titel IV van het DABM onderworpen aan de plan-MER plicht.

Het begrip 'plan' of 'programma' heeft overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Justitie betrekking op iedere handeling die, door vaststelling van op de betrokken sector toepasselijke regels en controleprocedures, "een heel pakket criteria en modaliteiten vaststelt" voor de goedkeuring en de uitvoering van één of meerdere projecten die aanzienlijke gevolgen voor het milieu kunnen hebben.[1] In een recent arrest heeft het Hof van Justitie verder toegelicht wanneer een plan of programma inderdaad als "kaderstellend" (i.e. dat het een heel pakket aan criteria en modaliteiten vaststelt) moet worden gekwalificeerd. Daarvoor is vereist dat voldoende gedetailleerde regels over de inhoud, voorbereiding en uitvoering van projecten in het leven worden geroepen, "*met name met betrekking tot de ligging, aard, omvang en gebruiksvoorwaarden van dergelijke projecten, of de toewijzing van hulpbronnen in verband met die projecten*"[2].

Ook het Grondwettelijk Hof, heeft in lijn met de rechtspraak van het Hof van Justitie, gesteld dat de plan-MER-plicht niet geldt "*op de hoogste niveaus van de*

[1] HvJ 11 september 2012, C-43/10, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias e.a; HvJ 27 oktober 2016, nr. C-290-15, D'Oultremont t. Waals Gewest.
[2] HvJ 22 februari 2022, nr. C-300/20 Bund Naturschutz in Bayern eV.

de bevoegdheid, zoals ook reeds het geval is in het Bodemdecreet van 2006, aan de Vlaamse regering opdraagt.

In de mate dat de Vlaamse Regering daarbij, op basis van onderhavig ontwerp, rekening zal houden met technisch-wetenschappelijke factoren, en natuurlijke en antropogene achtergrondwaarden, betreft dit geen achteruitgang van het beschermingsniveau, aangezien de relevante decreetsbepalingen een veruitwendiging betreffen van reeds verankerde principes in het bodembeleid, dan wel een verankering van een reeds feitelijk vastgestelde toestand, zonder dat daar enig juridisch gevolg aan is gekoppeld.

Wat betreft de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering en de OVAM om overeenkomstig het ontworpen artikel 5 en artikel 6 richtinggevende toetsingswaarden vast te stellen is er evenmin sprake van enige achteruitgang, nu zij niet verordenend zijn (zie daarover de toelichting bij artikel 5). Bovendien worden, voor wat de bodemsanering betreft, de bestaande saneringscriteria behouden, maar geven de toetsingswaarden louter een richtinggevende invulling aan het element van de concentratie van de verontreinigingsfactoren uit de DAEB-methodiek.

1.3 Totstandkomingsprocedure

- Wetgevingstechnisch- en taaladvies

Het voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2025/189 van 4 juni 2025.

- Advies IF

Op 5 juni 2025 heeft de Inspectie van Financien een gunstig advies verleend over het voorontwerp van decreet. Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, was niet vereist.

- Eerste principiele goedkeuring

De Vlaamse Regering heeft het voorontwerp van decreet op 20 juni 2025 principieel goedgekeurd, en de Omgevingsminister ermee gelast het advies van de strategische adviesraden MINA, SERV en de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in te winnen.

- Advies strategische adviesraden

Bij brief van 4 juli 2025 heeft de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin meegedeeld geen advies over het voorontwerp van decreet uit te brengen omwille van de beperkte rechtstreekse impact ervan op de organisaties en de professionals in zorg en ondersteuning.

De Minaraad en de SERV hebben op 14 juli 2025 een gezamenlijk briefadvies gegeven over het voorontwerp van intrekkingsbesluit en het voorontwerp van decreet tot wijziging van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006, wat betreft de vaststelling van richtwaarden, achtergrondwaarden en toetsingswaarden.

De Minaraad en de SERV geven in het advies aan dat ze de urgentie van het dossier begrijpen en het streven waarderen naar een op wetenschap gebaseerd, werkbaar evenwicht tussen de bescherming van mens en milieu enerzijds en anderzijds een kostenefficiente risico-gebaseerde aanpak via een robuust, rechtszeker, sluitend en wettelijk kader voor de aanpak van PFAS.

vastgesteld, zal rekening houdend met voortschrijdende inzichten inderdaad afgestemd worden met de randvoorwaarden van de kaderrichtlijn water.

4. Garandeer een stabiel kader met geplande evaluatiemomenten en voorzie duidelijkheid tijdens elke fase

De Raden merken op dat een regelmatige evaluatie en bijstelling op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten en Europese ontwikkelingen aangewezen is. Ze vinden de evaluatie van de omzendbrief van de Omgevingsminister over de onderbouwing toetsingswaarden voor het gebruik van PFAS-houdende bodemmaterialen binnen de 2 jaar na bekendmaking positief, maar ze vragen zich af of dit niet beter op een hoger niveau voorzien wordt. De Raden vragen verder om een voldoende stabiel kader met zoveel mogelijk duidelijkheid voor ondernemingen met bijzondere aandacht voor de geldigheid van reeds afgeleverde conformiteitsverklaringen, grondverzettoelatingen en bodembeheerrapporten.

De Vlaamse overheid streeft naar een stabiel en werkbaar kader dat gestoeld is op de meest recente wetenschappelijke inzichten, maatschappelijke bezorgdheden en de uitvoerbaarheid. Periodieke evaluaties van het kader zijn voorzien om een blijvend adequate en doeltreffende bescherming van de bodem en de uitvoerbaarheid van het kader te waarborgen, Wijzigingen of bijsturingen van het kader zijn dan ook nooit uit te sluiten.

Omwille van de rechtszekerheid en om eventuele betwistingen in het kader van de overgang naar de nieuwe regeling te vermijden, zal bij de latere vaststelling van bindende waarden –worden voorzien in een overgangsregeling voor de beoordeling en afleveren van technische verslagen, grondverzettoelatingen en de finalisering van bodembeheerrapporten.

De erkende bodembeheerorganisaties zullen op basis van hun ervaringen en hun kennis van de grondverzetsector in samenspraak met de verschillende actoren afspraken maken over de implementatie van de richtinggevende toetsingswaarden voor het beoordelen van technische verslagen en het nemen van beslissingen rond grondverzet (onder meer met betrekking tot het afleveren/actualiseren van grondtransportmeldingen en grondverzettoelatingen en het finaliseren van bodembeheerrapporten).

5. Zorg voor onderbouwde risicoanalyse

De Raden wijzen op het belang om de diverse socio-economische kosten en baten in kaart te brengen en dat er aandacht wordt besteed aan de kwestie van de aansprakelijkheid (en/of de toewijzing van de kost voor sanering) wat betreft de gevolgen voor PFAS-verontreiniging.

In het Vlaams regeerakkoord wordt de invoering van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor PFAS en andere schadelijke stoffen als doelstelling vooropgesteld. Samen met de federale overheid en andere gewesten wordt het traject verdergezet om een sectorfonds op te richten ter financiering van de schade door zeer zorgwekkende stoffen zoals PFAS.

Wat betreft de afweging van milieu- en gezondheidseffecten stellen de Raden dat het nodig is om gezondheidskosten in kaart te brengen. De Raden vragen in dat kader een debat over wat maatschappelijk aanvaardbaar kan bevonden worden als risico en als kost, inclusief een deskundige inschatting en kwantificering van die aanvaardbare gezondheidskosten en de verduidelijking wie die aanvaarde gezondheidskosten zal dragen.

staalnamelocaties in de toplaag van de Vlaamse bodems boven de kwantificatielimiet werden aangetroffen. Dit bewijst dat de normale achtergrondwaarde in Vlaanderen niet gelijk is aan die aantoonbaarheidsgrens, maar dat in de realiteit deze hoger is.

De achtergrondwaarden zullen afgeleid worden op basis van daadwerkelijke staalnames, en dus op basis van de bepaling van de daadwerkelijke achtergrondconcentraties.. Met het oog op de vaststelling van de achtergrondwaarden wordt in het voorliggende wijzigingsdecreet aan de OVAM de bevoegdheid verleend om ambtshalve over te gaan tot het nemen van monsters. De achtergrondwaarden zijn waarden die feitelijk en objectief over het grondgebied van het Vlaamse Gewest worden vastgesteld. Hoewel voor de vaststelling ervan in zekere mate kan worden teruggevallen op reeds uitgevoerde bodemstalen, zal het in bepaalde gevallen ook noodzakelijk zijn om voor de bepaling van de achtergrondwaarden bijkomende bodemstalen te nemen en te onderzoeken.

De Raden vragen verder ook om duidelijk te maken op welke manier het wijzigingsvoorstel een oplossing geeft aan de opmerkingen van de auditeur van de Raad van State in verband met de bevoegdheidsoverschrijding van de Vlaamse Regering bij de vaststelling van het Tijdelijk Handelingskader bij besluit van 7 juli 2023.

Met het voorliggende wijzigingsdecreet wordt hieraan tegemoet gekomen door de decreetgever door uitdrukkelijk in het Bodemdecreet aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid toe te kennen om in het kader van de grondverzetregeling richtinggevende toetsingswaarden aan te reiken voor het gebruik van bodemmaterialen die niet-genormeerde verontreinigende stoffen bevatten, Hetzelfde geldt voor de OVAM die via het wijzigingsdecreet de bevoegdheid krijgt om richtinggevende toetsingswaarden vast te stellen die invulling geven aan het toetsingselement 'concentratie van de verontreinigingsfactoren' in het saneringscriterium '(duidelijke aanwijzingen) ernstige bodemverontreiniging' voor niet-genormeerde verontreinigende stoffen waarbij rekening kan worden gehouden met de wetenschappelijk-technische mogelijkheden en socio-economische overwegingen (uitvoerbaarheid).

7. Ondersteun bodemsaneringsdeskundigen en andere actoren met hun nieuwe taken en verantwoordelijkheden

De Raden vragen om de bodemsaneringsdeskundigen, bodembeheersorganisaties en andere actoren te ondersteunen in hun nieuwe taken en verantwoordelijkheden, onder andere door hen in te lichten, op te leiden, op te volgen en toezicht uit te oefenen.

De OVAM voorziet steeds ondersteuning door de toelichting van haar standpunten op studiedagen en door de publicatie van richtlijnen aan de erkende bodemsaneringsdeskundigen.
De erkende bodembeheerorganisaties en de andere erkende actoren worden mee betrokken in deze ondersteuning. Door middel van omzendbrieven kan de Vlaamse Regering of de Vlaamse minister duiding geven voor de afleiding van bijkomende toetsingswaarden voor gebruik van bodemmaterialen. Als voorbeeld kan worden verwezen naar de omzendbrief betreffende de onderbouwing toetsingswaarden voor het gebruik van PFAS-houdende bodemmaterialen gericht aan onder meer de erkende bodembeheerorganisaties. De omzendbrief biedt een methode voor risicoanalyse en risicomanagement (zowel in situ als ex situ) om te komen tot een richtinggevend toetsingskader.

8. Onderbouw beslissing inzake plan-MER-plicht

functies kan vervullen zonder dat enige beperking moet worden opgelegd.

Die bepaling blijft uiteraard behouden, en heeft tot doel de bescherming van de bodem tegen verontreiniging en verstoring[4]. De richtwaarden dienen aldus het gehalte aan verontreinigende stoffen of organismen te bepalen waarbij er geen risico voor mens of milieu bestaat, en waardoor dus de bodem al haar functies kan blijven vervullen.

Overeenkomstig artikel 10, §1, van het Bodemdecreet is de bodemsanering er bij nieuwe bodemverontreiniging op gericht om de richtwaarden voor de bodemkwaliteit te realiseren.

Met de nieuwe bepaling (nieuw artikel 3, § 2, tweede lid) geeft de decreetgever aan dat de richtwaarden het voormelde gehalte aan verontreinigende stoffen of organismen vaststellen, rekening houdend met de uitvoerbaarheid ervan, i.e. voor zover de richtwaarden rekening houdend met de wetenschappelijk-technische mogelijkheden uitvoerbaar zijn, en waarbij redelijkerwijze ook met socio-economische overwegingen rekening kan worden gehouden.

Op die manier vindt het Bodemdecreet meer aansluiting bij het ALARA-principe ('As Low As Reasonably Achievable', i.e. 'zo laag als redelijkerwijze haalbaar'). Dit principe is een vaak geciteerd principe in risicomanagement en wordt door de meeste geïndustrialiseerde landen geïmplementeerd in de milieuregelgeving. Vergelijkbare begrippen zijn onder andere BBT of BAT ('Best Beschikbare Technieken' of 'Best Available Techniques'), BATNEEC (Best Available Techniques Not Entailing Excessive Costs) of het Duitse begrip 'Stand der Technik'.

Het ALARA-principe wordt in artikel 2 van het ontwerp van decreet doorvertaald op een wijze die aan de Vlaamse regering toestaat om met de uitvoerbaarheid rekening te houden, wanneer zij richtwaarden vaststelt. Die uitvoerbaarheid omvat enerzijds de bestaande wetenschappelijk-technische mogelijkheden, en anderzijds socio-economische overwegingen.

Ook in het kader van het Bodemdecreet wordt reeds toepassing gemaakt van deze principes, zoals bv. het BATNEEC-principe. Het betreft dan ook geen wijziging *an sich* van de bodembescherming, maar wel een verdere verduidelijking van het reeds toepasselijke principe op het niveau van de richtwaarden.

- Het beleid inzake bodemsanering is er vandaag op gericht om zo veel als mogelijk de richtwaarden voor bodemkwaliteit te realiseren. Dit betreft een aanpassing ten opzichte van het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering (het 'Bodemsaneringsdecreet'), dat de realisatie van de achtergrondwaarden als saneringsdoel vooropstelde. In de praktijk was immers al gebleken dat een sanering tot aan de achtergrondwaarden slechts zelden gerealiseerd kon worden, daar dergelijke saneringsdoelstelling vaak technisch onmogelijk was, dan wel onredelijk hoge kosten impliceerde. Het Bodemdecreet had dan ook de bedoeling om dichter bij deze realiteit aan te sluiten.[5] Om bodembescherming te kunnen bieden, moet de bodemnormering bijgevolg uitvoerbaar zijn. Dit principe wordt verder in het decreet verankerd.

  Ook hieruit blijkt dat er op het vlak van normering, evenals op het niveau

[4] Decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming, *Parl. St* Vl. Parl. 2005-2006, nr 867/1, 14.
[5] Decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming, *Parl. St* Vl. Parl. 2005-2006, nr 867/1, 19.

bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid verder kan garanderen, zonder dat onredelijke kosten of technische obstakels de uitvoering ervan belemmeren.

Ten slotte wordt benadrukt dat aan artikel 3, § 2, (eerste lid) van het Bodemdecreet geen wijzigingen worden aangebracht, zodat de vastgestelde richtwaarden nog steeds dienen te garanderen dat de bodem al zijn functies kan vervullen zonder dat enige beperking moet worden opgelegd. Die risicogebaseerde evaluatie blijft met andere woorden primordiaal. Wat betreft de functies van de bodem kan worden verwezen naar de memorie van toelichting bij het Bodemdecreet van 2006[6].

- Achtergrondwaarden voor bodemkwaliteit

Artikel 2, 2° van het ontwerp van decreet vervangt de notie 'streefwaarden' door 'achtergrondwaarden'. Er wordt verduidelijkt dat deze achtergrondwaarden beantwoorden aan de natuurlijke achtergrondwaarden en de antropogene achtergrondwaarden. Natuurlijke achtergrondwaarden zijn de concentraties van stoffen in de bodem van het Vlaams grondgebied die een geogene of biogene oorsprong hebben en niet anders zijn beïnvloed dan door natuurlijke processen. Antropogene achtergrondwaarden zijn concentraties van stoffen in de bodem van het Vlaams grondgebied die veroorzaakt zijn door niet-natuurlijke processen.

De notie 'achtergrondwaarden' vormt geen nieuw begrip in de bodembescherming. In het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering (het 'Bodemsaneringsdecreet') was er reeds sprake van achtergrondwaarden. Toen was het beleid inzake bodemsanering er echter nog op gericht om deze achtergrondwaarden te verwezenlijken (de saneringsdoelstelling).

Onder de toelichting bij artikel 2, 1°, van het ontwerp van decreet werd reeds gewezen op het feit dat het Bodemdecreet het gebruik van achtergrondwaarden heeft verlaten en het begrip 'streefwaarden' heeft ingevoerd.

Sinds dan is het beleid inzake bodembescherming – een onderwerp dat niet aan bod kwam in het Bodemsaneringsdecreet – erop gericht de bodem te beschermen tegen verontreiniging en verstoring, en de waardevolle bodems te vrijwaren. De bescherming van de bodem tegen verontreiniging heeft op vandaag tot doel zo veel mogelijk de streefwaarden voor bodemkwaliteit te behouden. In vergelijking met de achtergrondwaarden uit het Bodemsaneringsdecreet kenden streefwaarden aldus een andere functie. Streefwaarden golden niet langer als saneringsdoelstelling, waardoor er in concrete bodemdossiers niet langer aan werd getoetst. Onder het Bodemdecreet vormden ze aldus louter en alleen de verruitwendiging van een *beleid* dat gericht is op 'streven naar' een bescherming van de bodems tegen verontreiniging.

Het vaststellen van streefwaarden dient in essentie gebaseerd te zijn op een correcte feitenvinding, en vraagt zodoende geen beoordeling van risico's. Niettemin dient te worden vastgesteld dat de definitie van streefwaarden, zoals op vandaag voorzien in artikel 3, §3, van het Bodemdecreet, een correcte feitenvinding onvoldoende toelaat. Dit ontwerp van decreet komt hieraan tegemoet.

Het ontwerp van decreet wenst met de invoering van de neutrale term 'achtergrondwaarden' dan ook te verduidelijken dat er bij het bepalen van

---

[6] Decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming, *Parl. St* Vl. Parl. 2005-2006, nr 867/1, 14.

Met voorliggende bepaling wordt omwille van de rechtszekerheid in de tekst van het decreet zelf, meer bepaald in artikel 9, §4, van het Bodemdecreet, expliciet vermeld dat bij vaststelling van nieuwe bodemverontreiniging met verontreinigende stoffen waarvoor de Vlaamse Regering geen bodemsaneringsnormen heeft vastgesteld het saneringscriterium van artikel 19, §1 en §2 van het Bodemdecreet van toepassing is, zoals reeds voorzien was in de toelichtende memorie bij de opname van artikel 9,§4, in het Bodemdecreet[8].

Artikel 4

Met deze bepaling wordt aan de OVAM de bevoegdheid gegeven om voor historische bodemverontreiniging richtinggevende toetsingswaarden vast te stellen die gebruikt kunnen worden voor de invulling van het element van de concentratie van de verontreinigingsfactoren (artikel 2, 5°, b) van het Bodemdecreet) als onderdeel van de toets aan het saneringscriterium uit artikel 19 van het Bodemdecreet.

De richtinggevende toetsingswaarden kunnen worden vastgesteld wanneer er voor een bepaalde stof met toepassing van artikel 9, §1, van het Bodemdecreet geen bodemsaneringsnormen zijn vastgesteld, of wanneer met toepassing van artikel 9, §4, van het Bodemdecreet de bodemverontreiniging omwille van haar bijzondere aard niet aan bodemsaneringsnormen kan worden getoetst.

Artikel 2, 5°, van het Bodemdecreet definieert het begrip ernstige bodemverontreiniging uit o.m. artikel 19 van het Bodemdecreet, en bepaalt de elementen die daarvoor *in concreto* moeten worden beoordeeld. Een ernstige bodemverontreiniging is volgens die bepaling:

"Bodemverontreiniging die een risico oplevert of kan opleveren tot nadelige beïnvloeding van mens of milieu.

Bij de evaluatie van de ernst van de bodemverontreiniging wordt in concreto rekening gehouden met:

a) de kenmerken, functies, bestemmingen en eigenschappen van de bodem;

b) de aard en de concentratie van de verontreinigingsfactoren;

c) de mogelijkheid op verspreiding van de verontreinigingsfactoren";

Deze elementen vinden op heden hun doorvertaling in de standaardprocedure voor oriënterend bodemonderzoek, die de criteria opsomt om te bepalen of er sprake is van een duidelijke aanwijzing van een ernstige bodemverontreiniging. Het betreft een door de erkende bodemsaneringsdeskundige uit te voeren risicobeoordeling. De verschillende elementen worden verder toegelicht in de Code van goede praktijk van de OVAM – Methodologie "DAEB", risico-evaluatie en risicogebaseerde terugsaneerwaarden dd. 28 oktober 2021, waarnaar de standaardprocedure expliciet verwijst. Deze code van goede praktijk richt zich tot de erkende bodemsaneringsdeskundige, die zich aan de hand van deze code over de aanwezigheid van een duidelijke aanwijzing voor een ernstige bodemverontreiniging dient uit te spreken. De code voorziet dat voor parameters, waarvoor geen bodemsaneringsnormen zijn vastgesteld, de erkende bodemsaneringsdeskundige zelf een norm dient af te leiden.

Het kan in bepaalde omstandigheden opportuun zijn om de erkende bodemsaneringsdeskundige niet integraal zelf een norm te laten afleiden, maar om, louter voor het element van de 'concentratie van de verontreinigingsfactor'

[8] Decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming, Parl. St Vl. Parl. 2005-2006, nr 867/1, 19.

aangetroffen die niet zomaar kan getoetst worden aan de bodemsaneringsnormen. Hierbij wordt onder meer gedacht aan zware metalenverontreinigingen die in de bodem van overstromingsgebieden worden aangetroffen of gebieden die onderhevig zijn aan getijdewerking. Hier zou het niet gepast zijn om telkenmale het overstroomde gebied te toetsten aan de bodemsaneringsnormen en bij overschrijding ervan over te gaan tot bodemsanering."

Onder de bijzondere aard van de bodemverontreiniging kan evenzeer worden verstaan het stofgedrag, de persistente en/of de toxische eigenschappen van de verontreinigingsstoffen of de wetenschappelijke kennis over een bepaalde stof waaronder ook bv. de ontwikkelde meettechnieken.

De toetsingswaarden worden dus gebruikt in het orienterend bodemonderzoek om te bepalen of er sprake is van een duidelijke aanwijzing van een ernstige bodemverontreiniging. Het betreft een door de erkende bodemsaneringsdeskundige uit te voeren eerste fase van risicobeoordeling. Bij een duidelijke aanwijzing van een ernstige bodemverontreiniging moet de saneringsplichtige een beschrijvend bodemonderzoek uitvoeren. In dat beschrijvend bodemonderzoek volgt een locatiespecifieke risico-evaluatie.

Vooraleer bodemsaneringsnormen of toetsingswaarden worden bekendgemaakt, wordt een traject doorlopen. In eerste instantie wordt een voorstel van bodemsaneringsnormen afgeleid door een team van experten van VITO. Dit voorstel wordt voorgelegd aan een begeleidingscomité met vertegenwoordigers van OVAM, wetenschappelijke experten, bodemsaneringsdeskundigen met kennis van de beschouwde chemische stoffen, vertegenwoordigers van sectororganisaties, vertegenwoordigers van andere overheden, .

Eventueel is er reeds een bijdrage geweest vanuit dit begeleidingscomité met betrekking tot stofspecifieke informatie. Het voorstel van bodemsaneringsnormen is minstens humaantoxicologisch onderbouwd. Indien mogelijk en/of relevant wordt ook voorzien in een ecotoxicologische onderbouwing of aftoetsing. Randvoorwaarden van de chemische analysemethode kunnen leiden tot het verhogen van de voorgestelde bodemsaneringsnormen. Ook in dit stadium is er overleg met het begeleidingscomité om zo tot een – eventueel reeds geintegreerd – voorstel van bodemsaneringsnormen of toetsingswaarden te komen.

De bodemsaneringsnormen of toetsingswaarden voor de bescherming van de menselijke gezondheid worden berekend volgens het formularium en met de parameterwaarden zoals beschreven in de 'S-Risk Technical Guidance'. Bij het vaststellen van de methodologie voor het opstellen van bodemsaneringsnormen is uitgegaan van enkele belangrijke uitgangspunten:

1. de bodemsaneringsnormen hebben tot doel een meer dan gemiddelde bescherming te bieden, wat zich vertaald heeft in onder meer volgende keuzes:
    - blootstellingsparameters bevinden zich aan de veilige kant: gekozen waarden voor bijvoorbeeld inhalatie, groenteconsumptie, bodem- en stofingestie komen overeen met de hogere percentielen in beschikbare distributies (P90 en hoger);
    - kinderen worden als een aparte groep beschouwd bij de berekeningen voor niet-carcinogene eindpunten;
2. voor niet-carcinogene eindpunten (met drempel) wordt bij de norm ook rekening gehouden met de gemiddelde achtergrondblootstelling via voeding, drinkwater en lucht; deze waarden worden bijgeteld bij de lokale

gehouden met de technische beperkingen van laboratoria, de maatschappelijke kostenefficiëntie, en met de achtergrondwaarden (zie daarvoor de toelichting bij artikel 3). De impact van deze elementen op de uitvoerbaarheid zijn op objectieve en feitelijke vaststellingen gebaseerd.

Artikel 6

In deze bepaling wordt aan de OVAM de mogelijkheid geboden om met het oog op het vaststellen van de achtergrondwaarden voor bodemkwaliteit, vermeld in het nieuwe artikel 3, §3, van het Bodemdecreet, ambtshalve over te gaan tot het nemen van monsters.

De achtergrondwaarden zijn waarden die feitelijk en objectief over het grondgebied van het Vlaamse Gewest worden vastgesteld. Hoewel voor de vaststelling ervan in zekere mate kan worden teruggevallen op reeds uitgevoerde bodemstalen, zal het in bepaalde gevallen ook noodzakelijk zijn om voor de bepaling van de achtergrondwaarden bijkomende bodemstalen te nemen en te onderzoeken.

Hoewel de achtergrondwaarden door de Vlaamse Regering worden vastgesteld, is het opportuun om aan de OVAM, die van rechtswege als bodemsaneringsdeskundige is erkend, de bevoegdheid te verlenen om ambtshalve bodemstalen en grondwaterstalen te nemen. De ambtshalve staalname door de OVAM gebeurt in het algemeen belang met oog op de vaststelling van achtergrondwaarden voor de bodemkwaliteit. In voorkomend geval kunnen de dwangmaatregelen, vermeld in artikel 171 van het Bodemdecreet, toegepast worden om te kunnen overgaan tot ambtshalve staalname.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw

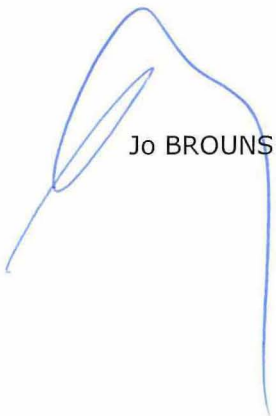

Jo BROUNS